

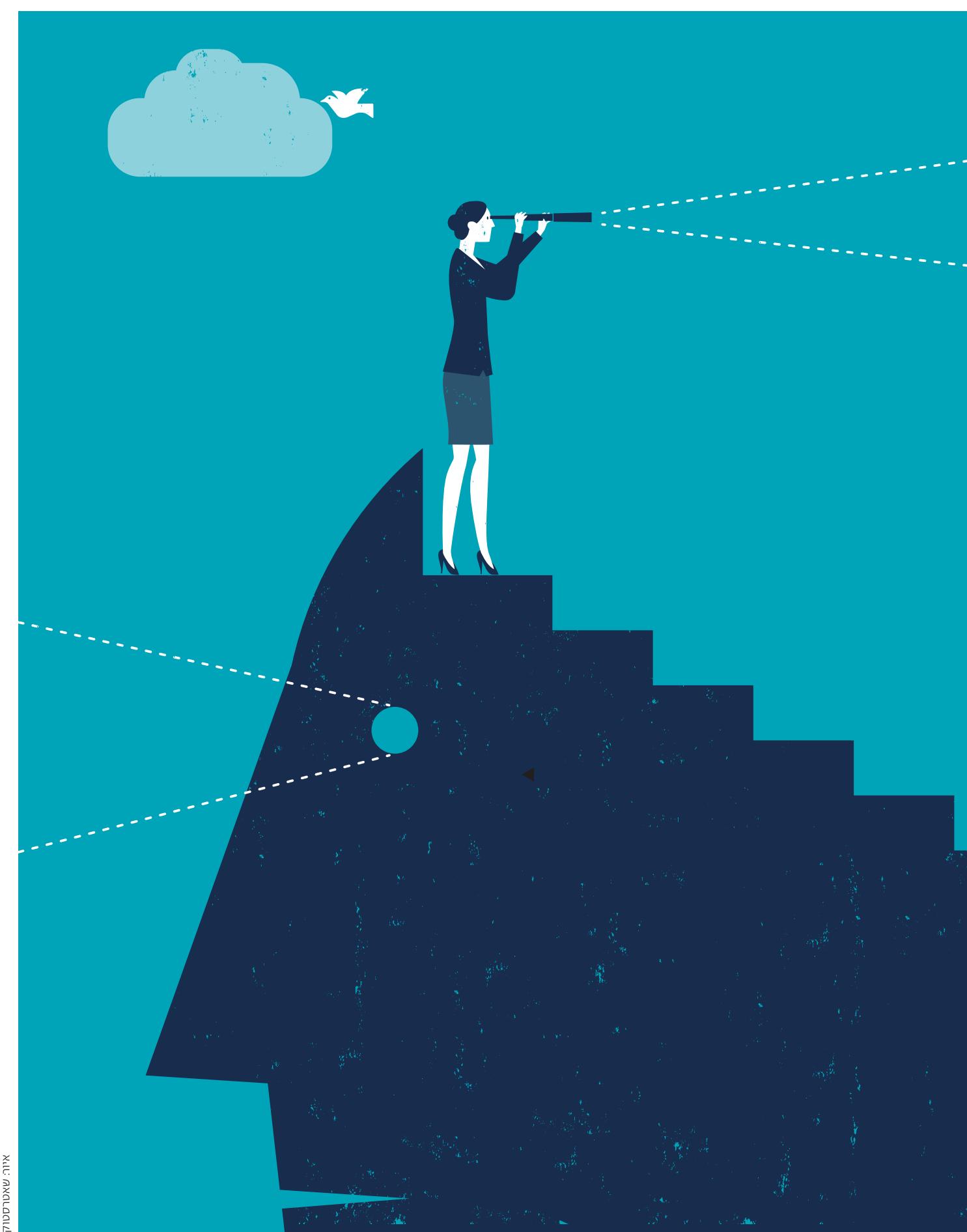
הוֹאָם הַחֲזֹקָה הַוְאָם שַׁלְקוּךְ

● נעמה אברך

רוב בני האדם ייחיו בעשור הקרוב הסוציאו-אקונומיים עליהם נולדו עם מעט מאוד סטיות למעלה או למטה. אבל מדי פעם האנושות זוכה לגלות את ייחידי הסגולה שהצליחו לסתות מהמסלול שהותוו להם ולשעותם קידמה. הם אומנם לא הפרט שמלמד על הכלל, אבל דרכם אולי ניתן להבין את המנגנון שכמעט איינו אפשר מוביליות חברתית

המשמעות בעולם היי-טק, והרצאת TED שלה, "מעובדת ניקיון למנהיגת בסטארט-אפ", הפקה ויראלית. "נכנסנו לחובות כלכליים שלא אפשרו לנו לעשות שום דבר בעניין", מספרת ג'مبر. "הבנייה שאנו צריכה לעשות מהלך, ושזה עכשו או לעולם לא. המצב היה קשה מאוד, עם תינוקת בת חודשים וילד בן שנתיים, והרגשתנו שאנו חייבים לעשות את זה קודם כל בשבלם". ◀

הסיפור של שושי ג'مبر(32) הוא סיפור סינדרלה מודרני. לפני פחות משלש שנים ערדין הייתה מנקה בחברת היי-טק, ללא השכלה, מטופלת בשני ילדים קטנים, על סף גירושין, עם חובות לביטוח לאומי וחשבון חמם שלא הצליחה לשלם. ביום היא מנהלת את מחלקת QA בחברת הסטארט-אפ WALKME, אחת חברות שבתת-הטכנייה כמנקה. בשנה האחอรונה הוכתרה ג'مبر לאחת מ-20 הנשים

**מיטבי ומשוכות נוספות שמקשות את
ההילצות ממיגל העוני.**

אבל יש גם מעתים שכן מצליחים.
אופרה וינגרט היא אחת המוכרות
שנהם. היא נולדה למשפחה ענייה
במיסיסipi, והצליחה, ללא קשיים או
השכלה, רק בזכות עבודתה קשה, להפוך
לאחת הנשים העשירות והמשמעותית
בביתר עולם כולם. כך גם סטיב גיבסן,

שהיה ילד מאומץ. הוא לא סיים את לימודי האקדמיים, ולמרות כל זאת, הצליח להקים את "אפל", חברה

ששיניתה את הדריך שבה אנו מתധיכים
לטכנולוגיה. באוטה שורה עומד גם
דו וואנג צ'אנג, מהגר קוורייני שהגיע
לארכזות הברית בצעירותו, נאלץ
לעבוד בשלוש עבדות רק כדי לככלכל
את עצמו, וכיוון שעומד יחר עם אשתו
בראשות מותג האפנה "פוראבר 21",
וגם ראלף לורן, ג'י' קי' רולינג ועוד.
למרבה הצער, כאמור, מודרך ביהידי
סגוליה. רובינו לא נעשה קפיצה כזו
במשך כל מי חיננו. השאלה המרכזית
היא, אם כן, מה מייחד את אותם אנשים
שהצליחו להסיט את מסלול חייהם

ולשדרוג אותם? מרים שפיר, יועצת קריירה ומיסדת "אבני דרך" ליעוץ קריירה והכוננה ללימודים, מנסה לזקק את המרכיב האישיותי המאפשר את הקפיצה זו: גישה חיובית, מוטיבציה פנימית, הרצון לפעול ולקדם את עצמי, תחווה שיש אש בוערת מבפנים - כל אלו הם מרכיבי אישיות שיכולים לעוזר לאדם להתנתק מהנסיבות שמכתיבה את

מעמדו החברתי ולשעות קרים".
האם אלו תכונות מולדות או נרכשות?
ההנחה היא שמדובר במרקם גנטי,
אבל יכול להיות שהגנובות והסביבה
מקרייעות יותר, ואז התוכנה לא TABOA
ליידי ביתוי. עם זאת, יש אנשים
שהמוטיבציה הפנימית שלהם היא כל
כך גבואה, שלמרות ניסיות החיים
ובפרטיה הפתיעו בדמייה".

העכבר בזאת, נס זר – צו זר – צו זר. מרכיב אישיותו חשוב לנו שמנבא מובייליות חברתיות קשור למיקוד שליטה פנימית. "אנשים שמנגנים שהחצלה תלויה רק בהם ואינה תלויות בגורמים חיצוניים היו בעלי סיכוןם גבוהים יותר להצלחה. לצד כל זה יש עוד שלושה מרכיבים שימושיים לעוזר למובייליות חברתיות: הראשון הוא ההכרה בערך העצמי, הכולר אנשים שמכירים ביכולות שלהם; השני קשור

שאליו את הולכת. הרי קשה לשלו
בכמה חשבות. במהלך היום כולנו על טיס
אוטומטי ולא באמת שליטים במחשבות
הכל מחשבה שרצה לנו בראש מובילה
לפערולה. لكن זה מאוד חשוב להיות מוכן
בעילה ולא לחתם לפחדים לעצור אותן.
הנואן לא התרמודד איתם. וזה מזכיר הרבה
ממאוד רצון, מלא רצון, להגיע ליעד מסוון
אחרת וזה בלתי אפשרי".

הרצפה הדביקה

הנסיקה המתואрит של ג'مبر היא לא
ספק סיפור יוצא דופן. חוקרים בתחום
מדעי החברה נוטים להניח שרוב בני
אקדמיים נוכחים לא יהללו מהם במשניהם
כל חילום. התופעה הזאת, שנושאת את
השם "אפקט הרצפה הדביקה", מתארת
את הקושי להתרום מתחתית הסולם
התברתי בשל היעדר משאבים, ביחס
עצמי נמור, היעדר יכולת שיווק עצמי

ՀԱՅՈՒԹՅՈՒՆ

שוני ג'מר: "הΖתנ"

לעצמי את הרף ואת היעד
ואם רתוי שאני כבר לא
ממתפרשת, כי אם אני לא
עשוה את זה עכשו אני
כבר לא עשוה את זה
עלולם”

**לגי' מבר לא היה מושג במה היה רוץ
לעבוד, אבל היה ידוע שהוא רוץ שכר
שיאפשר לה לכלכל את הילדיים שלו**

לבד, אלא תמייכה חיצונית. "מאותה סיבה רציתי גם גמישות בשעות. כל חי עבדתי עבורותם כפיים, ושם עבודה שבת

היתה לי ממש משיכה חזקה למחשבים
מאז שהייתי ילדה, והיה לי ברור שאני
עדין לא ידעת מה זה בדיקן, אבל
עבדתי לאפשרה לי לבטא את עצמי.

רואה עבודה בסביבת מוחש. מכיה
הצבתי לעצמי את הרף ואת היעד
ואמרתי שאני כבר לא מתפשרת, כי אם
אני לא אעשה את זה עכשו אני כבר
לא אעשה את זה לעולם".

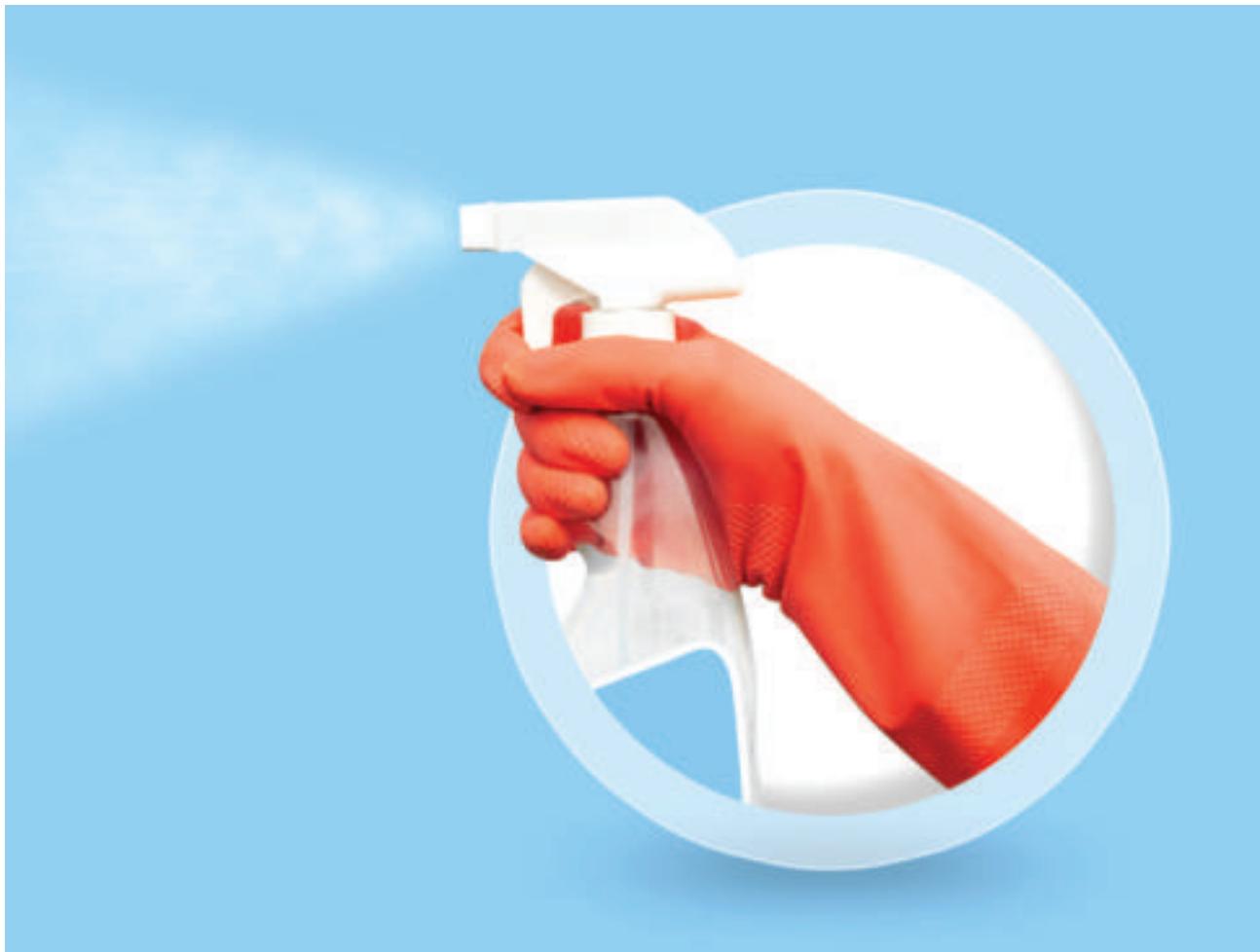
מהר מאוד הגיעו אל ג'مبر הצעה
לעבוד בניין בחברת הייטק, והיא
מיירה להיענות לה. "הנתני שיש
לי פה הוזמנות", היא מסכירה. עם
הזמן, עובדי החברה החלו להכיר אותה
ולהתידד עמה, וכשהתפנתה משרה
פנה אליה אחד העובדים ואמר לה
שאואליי ירעל להשוו לה בראיינו ערובה

בهرחצת TED שללה מתארת נمبر אין
היא אוחזת בעבודה בnishות ואומרת לו:
אתה לא מנסה להציג לי את הריאיון
סומן, אתה משיג לי אונטנו, וכבר פים.

ג'ember הchallenge בתהיליך המיוניים, יהיה ממושך וקשה. "אף אחד לא עשה לי הנחות, עשיתי שבעה מבחנים ומבדקים פיסיקותכניים. לא התיאשתי כי זה היה שלוי, והם לא ייתרוoli, וגם על זה אני מודה. אף אחד לא עשה לי טובה ואין ספק שאתה חביב להיות הראשון שמאמין בעצמך".

צעד אמץ ולא מקובל. בלי השכלה או
קשרים, לא חששת?
חששתי. אבל כתבתית את כל החששות
על דף, כדי שבעל פעם שם יצופו,
אני אוכל לעצור ולהגיד, 'הii', וזה
לא פקטורי, יש לי יעד'. ככה ממש
עבדתי על התודעה שלי ועל ההכוונה
למטרות שהצבתי לעצמי. לא ידעת מה
המקצוע שאני באמת ממחשת, ידעת
את המסגרת. המוניה לא הייתה ממש
ברורה, אבל ידעת מה הולך להיות
בכל פעם צעד אחד קדיםמה".
בתיבת החששות על דף היה גורם

מקדם?
הכתיבכה על דף עזורה לי לראות את התמונה, להתמקה, להיות ברורה ולשלוט במחשבות שלי. זה הרבה יותר מאשר כיוון לחשוב עלייו. את רואה את התמונה הזו ומזהה דרכה את הכוון

שושי ג'مبر: "מאוד חשוב להיות מוכון לעולה ולא לחת לפחדים לעצור אותה, אלא להתמודד איתם. זה מצריך הרבה מאוד רצון, מלא רצון, להגיע ליעד מסוים, אחרת זה בלתי אפשרו"

شكلים לשעה". מתחילה העבודה כהן "הגדילה ראש", הנהיגה והובילת גילתה מסירות גבורה לעבודה. "מנהל המפעל דאו הוא בעל הבית של היום. את הדרך עשינו יחד. הוא האמין בי ואני האמנתי בו. היום הוא אחד השותפים ב'נגד אקולוגיה', אחד מבבעלי המפעל".

הנרטיב הקובלע

החריציות והיצירתיות שגילתה כהן בעבודה סימנו אותה כבר בשלבים מוקדם כפועלת מון אחר. "זאת

של החוויה שלו היה חוויה של כישלון, ההתקדמות שלו תהיה מתוגרת יותר; המרכיב השלישי הוא האקטיביות, אנשים שמבינים שהם צריכים לפעול כדי לקדם את עצם".

גיליה כהן(50), מנהלת מפעל המחוור "נגד אקולוגיה", היא דוגמה מצוינת לדבריה של שפיר. מאז ומתמיד הכירה ביכולותיה, חוותה הצלחות שהעצימו את תחושת המסגולות שלה, אבל ההבנה שעליה לפעול כדי לשפר את מעמדה. בצעירותה, היא מסקרה, עבדה בניקיון בתים פרטיים כדי לעוזר בפרנסת המשפחה. מאוחר יותר הגיעו למפעל מחוור של פסולת נייר, כפועלת פשוטה. "חיפשתי עבודה שתאפשר לי לפרק את הילדים שלי", מסבירה כהן. "הגעת ללבשה, ואמרתי לפקידה,

'מצדי לעבוד בזבל, אני ממחשת עבודה לפרנס את הילדים שלי', אני חייבת להביא משכורת הביתה'. היא שלחה אותי למפעל נייר, שבו עבדתי בתור פועלת. הרוחותי אז תשעה

בהתנסויות קורדות של הצלחה, שמאפשרות לאנו אנרגיות ולחוש ש'אם הצלחתיפה בקטן, אני יכול לעוף ולהצליח בגודל'. לעומת זאת, אדם

גילה כהן: "וידעתי שאני לא אגםור כמנקה, לא שזה מרווח מרווח מכובדים של מנקים, אבל אני ידעתי שאני לא אשאר במקומות שאני נמצאת בו. וכשאתה בטוח במשהו, הייקום שומע אותך"

צילום: מרים גולן

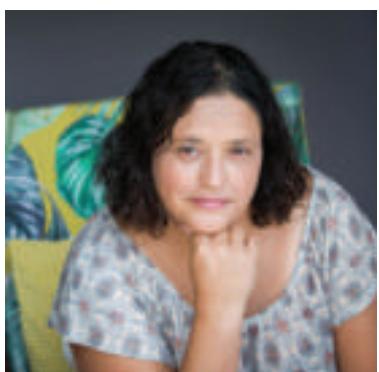
שלו, ישפייע על האופן שבו הוא חי אותו ועל האופן שבו הוא מתנהל", מסבירה שפיר. "אם, למשל, אדם שגדל למשך עוני יספר לעצמו שהוא עני ואין מה לעשות וש'ך נגור גורלי, פה נולדת ופה אמות' - יהיה לו קשה להיחילן מהמדובר הזה. רוב האנשים לא מודים ניכר ממקום שבו הם נמצאים".

כשכל המעלגים סביר ש'יכים גם הם לעירוניות התהותנים, איך את יכולה לספר לעצמך שאפשר גם אחרת? "זה אפשרי אם נחשפים למקורות השרה, או כשאנים מהסבירה הקורובה אומרים לך 'אנחנו רואים לך משחו אחר'. לפעמים כדי גם לлечת ליעוץ תעסוקתי נרטיבי. ביעוץ כוה הנוצע מגיע להכרה שהוא זה שיצר את הפרשנות לחים שלו. וברגע שאדם מצילח לאorgan מחדש את תפיסת העולם שלו, את מערכות היחסים שלו ואת ההתבוננות שלו - מה מקום זהה נראה סיפורים מודהימים של אנשים שניצזו למגרי את כל תקרות הזכוכית. 'אני מקסימום יכול להיות מזיכרה' זו אמרה של מישיה שעדיין תופסת את העולם הצר שלא בתוך החוויה של המעדות שאליים נולדה. זה יכול לקרות אחרת ברגע שהיא רק תבין שגם המשפט הזה הוא למגרי ספרו".

כיפוף תקרת הזכוכית

תגית עשור(38) היא מאותם מעתים שהצילהו לשנות את סיפור חייהם בכוחות עצמם. בגיל צעיר מאוד הוזאה מביתה על ידי הרווחה, ומוא התגלגה בין פנימיות. ביום היא עובדת סוציאלית מוסמכת, העובדת עם נוער שנמצא במצב חיים מתגררים", כהגדתה, ובדרך להקמת "Money Mind", עסק המבוסס על ניסיונה בתחום ומשלב נתינת כלים ורגשים עם כלים פיננסיים לבני עסקים. מותי הייתה נקודת המפנה שלך? "כשהייתי בת 14 שני אחים שלי התאבדו, ואז בעצם הבוני שיש לי שתי אפשרויות בחיים: להיות או למות, ועכשו זה הזמן קיבל את החלטה. אמרתי לעצמי שגם אני אעשה שטויות ואדרפק לעצמי את החיים, כולם יבינו, אבל ההבנה הזה לא תעזר לי. לעומת זאת, אם אני אצליה, זה יהיה בנסיבות

chgith ushor, עובדת סוציאלית: "כשאתה שקו בתוך סביבה שאתה לא רואה בה הזרמנות, פה הבעה מתחילה. וכך, גם הפטנזיה הזה שאנשים יילכו לרווחה והכל ישתחנה היא בעיתית, כי הסביבה נשארת אותה סביבה"

אלון אהרוני קדרון

שבה בחורה לספר לעצמה את סיפור חייה, המוטיבציה להצלחה, האצת היעדים, וההצלחה שהגיעה בסופה של דבר - נמצאים כל המאפיינים בהם עוסקים מודלים להצלחה תעסוקתית. "יש גישה חדשה בתוך עולם הייעוץ התעסוקתי שנקראת 'יעוץ תעסוקתי' נרטיבי. הגישה אומרת שהסיפור שהאדם מספר על עצמו, על החיים

Morim Shpir, יועצת קריירה: "గישה חיובית, מוטיבציה, תחושה שיש אש בוערת מבפנים - אלו מרכיבי אישיותם שיכולים לעזרה לאדם להתנתן מהסבירה שמכתיבה את מעמדו בחברתי ולשעוט קידימה"

היתה עבודה קשה". היא נוכרת. "סחבתי שקים, הרמתי קרטונים, זה היה גם דיאטה", היא צוחקת. "ירדתי ממש קילו ל-67 קילו. וכשהגעתי ליוםת דרכים בעקבות מחלת הבית של היום אמר לי: 'אני רוצה שתבוא לעבוד איתי. תנש, מה אתה לך?' מאז כבר 25 שנה אנחנו עובדים יחד".

כשRK התחלתה, האמנת ש'בו יום שבתו היה המנהלת של המפעל? "לא של המפעל, אבל תמיד הרגשת מנהלת. זה כמו אחת שידעת לך וזה אחת שללא. זו שלא יודעת, שאן לה את זה בבטן, לא יער גם מהה שנה. אותו דבר גם מנהלים. או שאתה מנהל או שלא. תמיד ניהلت, או בבית של ההורים, או בעבודה, ותמיד חשבתי שmagiy li yotah. כשהסבירתי בתים לא היה לי טוב, אבל ידעתי שאין לי מה לעשות, אני חיבת לנוקות, ועשיתי את זה בצוות פנטטיט. הייתה הכי טובה בוה, כי מה שאתה עושים אני עושים בצורה מושלמת. עשיתי את זה כי ידעתני שאתה לא אגםר מכנקה, לא שזה מורייד מכובדים של מנקים, אבל אני ידעתני שאתה לא אשאר מקום שאתה נמצא במשהו. וכשהאתה בטוח במשהו, היקום קופץ שרוב האנשים לא עושים, אין הצלחת לעשות את זה?

"ידעתני שmagiy li יותר. אני חזקה, ואני שורדת. אני בולדור, ואני יכולת לעשות הרבה דברים. תמיד חשבתי בכיה, אין דבר כזה חלש, אי אפשר, או 'אני לא יכולת', זה לא משנה איך את נמצאת, אם את מנקה בתים או מנקה רחובות. אם את רוצה להגיע למקום מסוים, האמונה שלך בעצמך חשובה מאוד, אבל את גם חיבת שימושה יאמין לך. אני האמנתי בעצמי, אבל יותר מאשר אני האמנתי בעצמי, הבאים לך. אני האמנתי בעצמי. אם לא היה אותו, אולי לא הייתה מצליחה?

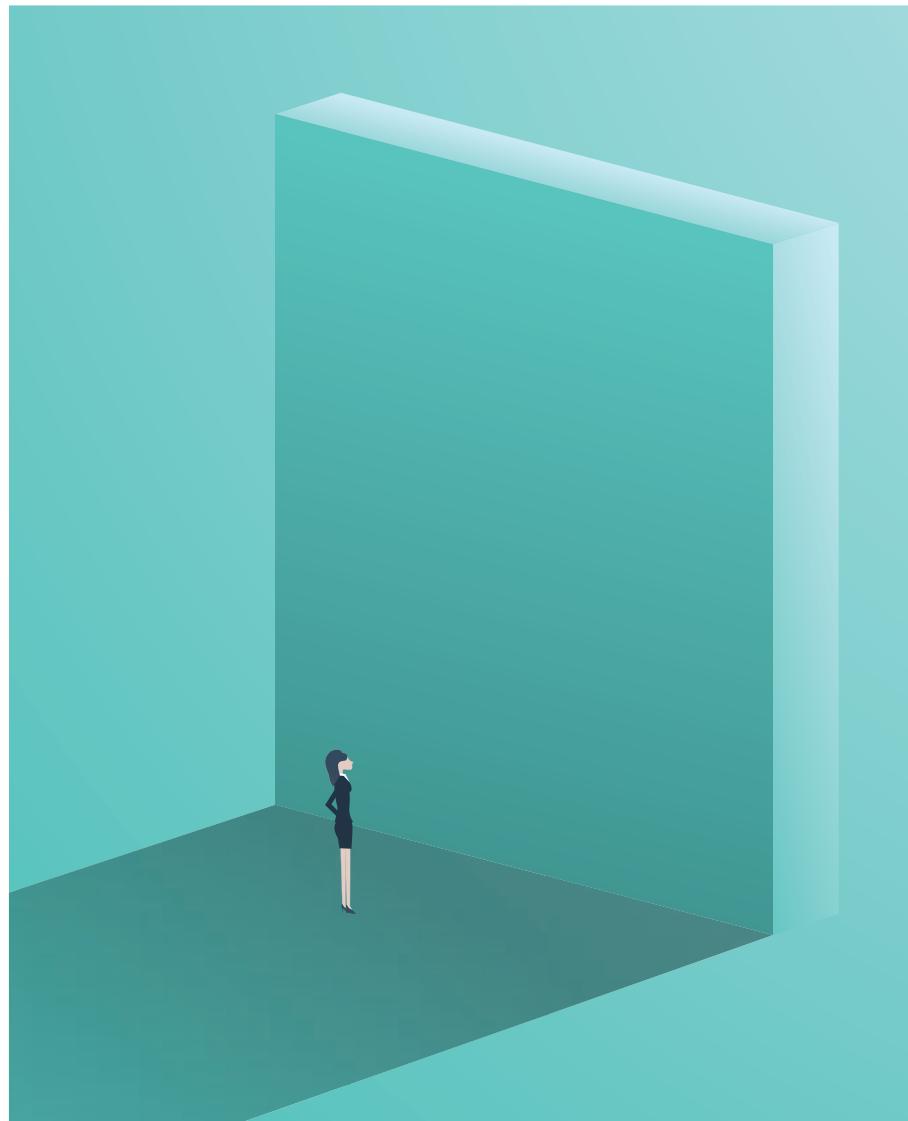
"יכול להיות, אבל כשאני מסתכלת אחרה, חוברת ההורחה הייתה עלי. כן הצלחתה, אבל בשלב ההאה, הוא כבר ראה את הפוטנציאל שאתה עוד לא ראייתי". למעשה, כהן פעלה על פי מודלים הנמצאים בשימוש ביעוץ תעסוקתי בלי שהכירה אותם. בספר חיה -enkoda ha-nomucha sheba hatachila, הדרך

לא הרבה אנשים שגרים ברחוב מגיעים ללימודים אקדמיים. הרגשת את תקרת הוכחת הזוז היא קיימת לדעתך? "בודאי. אני יכול להגיד לך" שכנוננסטי בשעריו האוניברסיטאי היותי בחירות היסטוריות. הרגשתה שאני פורצת למקום שהוא לא שלי ולא שייך לי. היותי בטוחה שרואים שכותב לי על המצח יולדת משפחחה הרוסה. או נכון שזה בראש שלו, אבל אני רואה את זה גם אצל האנשים שאנו מלאו אותם. כצעירה בסיכון, היותי בטוחה שאני מסוכנת לעצמי ואחריהם, וזו אחת הסיבות שנמנעת לי ליצור קשר עם אחרים, כי אני מסוכנת להם. הרגשתי גם אשםה על זה, וכשיש לך את התווית הזה, אתה גם מתנהג בהתאם. אנחנו לפעמים נקלעים למצבים שם לא באשمتנו, לא בשליטה שלנו, אבל אנחנו יכולים לבחור דבר אחד: איך להתמודד איתם".

לימדת את עצמן המון דברים במהלך החיים, זו יכולת לא מובנת מעצמה. מה עוד עשית אנשים אחרים לא עשו? "קדום כל, היותי לי יכולת לגייגי אנשים לעזרה וסבירה תומכת. וזה קרייטי, כי כשאתה שקווע בתוך סביבה שאתה לא רואה בה בכלל הzdמניות, פה הבעייה מתחילה. ולכן, גם הפנטזיה הוא שאנשים ילכו לרווחה והכל ישתנה היא בעייתית, כי הסביבה נשארת אותה סביבה. עם הזמן הבניתי שרוב האנשים אפילו לא יודעים שיש להם אפשרות בחירה. דבר שני, אני היותי לעצם מטרות. הבעייה של הרבה אנשים וצעירים היום היא שאין מצבים

לעצמם מטרות. כשאתה לא מציב לעצמך מטרה אתה עושה סדרת פעולות יומיומיות שאין להן שום תכלית והיום נראה אותו דבר. אבל אם אתה פועל למען תוצאות שאתה מודיע לך מראש, תגיע לנצחאה אחרת, וכך שתאפשר לך לכוון את החיים שלך".

את מרגישה יוצא דופן? "אני חשבתי שכך. כשהייתי באוניברסיטה היה האדם היחיד שהגיע מהרווחה לסטודנטים אקדמיים, וזה לא קורה הרבה. הימים אני פחוח מאמינה בלימודים אקדמיים, אני חשבתי שהעולם משתנה וישתנה לכיוון יומות עסקית. הבעייה היא שאנו לא מכינים את האנשים שלנו לשינוי הזה". ■

אילוסטרציה: סטודיו אמאורה

עצמי. הבנתי שהוא בחירה שלי מה אני בעצם רוצה לעשות, ובאותו יום, אחרי שהזורת מהשבעה על אה שלוי, נשכתי על הדשא בבית ספר וKİבלתי שלוש החלטות: הראשונה, שאני אצליח בחינוך למקצועות הכל, השניה, שאני אהיה עובדת סוציאלית אחרת מלאו אני חוותית, והשלישית, שאני אעשה בוגריות".

מהשלב זה גילתה עשו יצרתיות יוצאת דופן. "הוצאה בಗרות בשינויים, הייתה לkeit למידה ואף אחד לא ידע את זה. תלמיד ידעתי שיש לי בעיה, שאני לא מבינה מה רוצים ממנה בשאלות. פעם אחת עשיתי המורה שלי צעק עלי, איך התלמידים הכי טובים שלו כתבת כמו ילדה זהה, שוו אשמתה".

אסטרטגיה אחרת. לקחתי מהתלמידי הכי טובים בשכבה את כל החומר שלא, ופושט למדתי הכל בעל פה, את כל המקצועות, וככה הגעת למספר 9 אחרי שככל המבחנים שלי היו 6".

לאחר מכך המשיכה ללימוד עכודה סוציאלית באוניברסיטה בן גוריון, התמחתה בתחום התעסוקה, וכיוננה צעירים כמו שהיא נמצא את מקומם בעולם העבודה. "אני היותי במצבים דומים העכודה. פניתי או למפקחת הארץ של הרווחה, שאלתי אותה אם יש מקום שאני יכולה לישן בו, איזו דירת המשך. היא אמרה לי, את אורחתיכן כל האורחים, תתנהgi ככה. הרבה שנים הרגשתי אשמה גודלה מאוד על כך שאני נמצאת במקום זה, שוו אשמתה".